

זעומקו של מקרא

דברי עומק
בפרשת השבוע ובמועדים

ויקהל-פרה
ה'תשפ"ה

בכל ענייני החוברת ניתן לפנות אל: 052-7675895
גור-אריה צור מודיעין עילית
להצטרפות לתפוצת מייל: leshem895@gmail.com

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

ויקהל

אח"כ הקהילים על דבר המשכן לכפר
על מעשה העגל.

יוצא, איפוא, שהקהילים **פְּעָמִים**.
פעם אחת על השבת כנ"ל, ופעם
שניה על מלאכת המשכן, לכפר בו
על מעשה העגל, אלא שהסמך להם
שוב את ציווי השבת כבראשונה.

וכן מובא שם בזוה"ק: **לְבַתֵּר דְּמִיתוּ**
אֵינֹנ דְּמִיתוּ, [לאחר שמתו אלו שהיו
במעשה העגל] **כְּנִישׁ מֹשֶׁה לְבָנֵי**
יִשְׂרָאֵל בְּלַחֲדָיָהוּ, [הקהיל משה את
בני ישראל **לבדם** בלי הערב רב],
וַיִּהְיֶה לֹוֹן שִׁבְתָּ כְּמִלְקָדְמִין [ונתן להם
את השבת כבתחילה], **הֵדָא הוּא דְּכְתִיב**
שְׁשַׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וְגו'.

והסמך לשבת את מלאכת המשכן
לכפר על מעשה העגל, כמובא
בזוה"ק: (קצ"ה ע"ב) **כִּיִּן שְׁמַחַל**
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל חֲטָאֵיהֶם,
[במעשה העגל] **אָז וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת**
כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה
הַדְּבָרִים וְגו'.

ועדין יש לשאול, לפי היוצא
מהזוה"ק הנ"ל שציווי המשכן היה
אחרי מעשה העגל, מדוע אם כן קדמו

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה. שְׁשַׁת יָמִים וְגו', קָחוּ
מֵאֲתָכֶם תְּרוּמָה וְגו'.
(לה, א-ה')

יש לשאול, על מה הקהילים. על
השבת או על המשכן או על שניהם גם
יחד.

לפשוטו של מקרא העולה מפירושו
של רש"י שהקהילים **גם** על השבת
וגם על המשכן. וז"ל: הקדים להם
אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן,
לומר, שאינו דוחה את השבת.

אולם בזוה"ק (ויקהל, ר"ג ע"א)
מובא לכאורה אחרת, שהקהילים על
השבת בלבד.

וז"ל: **כִּיִּן דְּשַׁמְעוּ** [הערב רב] **כִּיִּי**
ובין בני ישראל, **אָמְרוּ וַאֲנִן מְלָה דָּא**
אֲתַמְנַע מִיָּנָן?! [ומאיתנו נמנע דבר
השבת?!] **מִיָּד (שמות לב) וַיִּקְהַל הָעָם**
עַל אֲהָרֹן [לעשות את העגל].

כלומר: **וַיִּקְהַל הָעָם** על אֲהָרֹן משום
וַיִּקְהַל מֹשֶׁה על ציווי השבת, ורק

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

הכיפורים ומעשה העגל היה בתמוז, מכל מקום התורה שכל דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, רצתה להקדים ענין מעשה המשכן שהוא הכפרה, קודם שיזכיר עון העגל, כי כן מידתו של הקב"ה שמקדים רפואה למכה.

וברבינו בחיי מצינו שאף מעשה העגל אינו במקומו, (פר' כי תשא לב, ג') וזה לשונו: עוון העגל היה קודם פרשת כי תשא וכדרשת חז"ל: וְנִתְּנוּ אִישׁ כִּפָּר נַפְשׁוֹ וגו', (ל, יב), שבא [המשכן] לכפר על מעשה העגל.

וכן פירש רש"י עה"פ (לא, יח) וַיִּתֵּן אֶל-מֹשֶׁה וגו' אין מוקדם ומאוחר בתורה, מעשה העגל קודם לצווי מלאכת המשכן ימים רבים היה וכו'.

אולם במגיד מישרים [לר' יוסף קארו, על פרשת ויקהל] מובא שהפרשיות הן כסדר. וזה לשונו: הפרשיות [תרומה-תצוה-כי תשא-ויקהל-פקודי] הן כסדרן, ואע"ג דאמור חז"ל אין מוקדם ומאוחר בתורה ע' פנים לתורה, ויישר חיליה דמשה בחירי דאמר דכסדרן הן, והכי נמי הוּו כסדרן.

פרשיות תרומה תצוה למעשה העגל בפר' כי תשא.

ועל דרך הדרש יש לומר כמובא בתנחומא ובפירוש עץ יוסף על תנחומא להקדים רפואה למכה. שתקדים רפואת המשכן למכה של מעשה העגל. כי כן דרכו של קורא הדורות מראש, כמובא בישעיהו (מא, ד') מִי פָעַל וַעֲשֵׂה קִרְא הַדְּרוֹת מֵרֹאשׁ אֲנִי ה' רֹאשׁוֹן וְאֵת אַחֲרָיִם אֲנִי הוּא.

וכן מובא בתנחומא, פר' תרומה פסקה ח': אֵימָתִי נֶאֱמָרָה לְמֹשֶׁה הַפָּרָשָׁה הַזֹּאת שֶׁל מֹשֶׁה, בְּיוֹם הַכְּפוּרִים עֲצֻמוֹ, אֵף עַל פִּי שֶׁפָּרַשְׁתָּ הַמִּשְׁכָּן קוֹדֶמֶת לְמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי שְׁלֹמֹה: אֵין מִקְדָּם וּמֵאַחֵר בַּתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: נָעוּ מִעֲגֻלָּתֶיהָ לֹא תִדְּעוּ (משלי ה, ו), מְטִלְטְלוֹת הֵן שְׁבִילֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה וּפְרָשִׁיוֹתֶיהָ. הָיִי, בְּיוֹם הַכְּפוּרִים נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ.

ומפרש העץ יוסף על מדרש זה, להכי הזכיר זהב בראש התרומה לרמוז שכבר מחל להם עוון העגל, שהיה של זהב, אף שמצוה זו היתה למחרת יום

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

וכן מובא במדרש רבה: פִּינּוּן שְׁחָטָא אָדָם גִּסְתַּלְקָה הַשְּׂכִינָה לְרַקִּיעַ הָרָאשׁוֹן, חָטָא קִינּוּ גִסְתַּלְקָה לְרַקִּיעַ הַשְּׂנִי, חָטָא דוֹר אָנוּשׁ גִּסְתַּלְקָה לְרַקִּיעַ הַשְּׁלִישִׁי, חָטָא דוֹר הַמַּבּוּל גִּסְתַּלְקָה לְרַקִּיעַ הָרְבִיעִי, חָטָא דוֹר הַפְּלָגָה גִּסְתַּלְקָה לְרַקִּיעַ הַחֲמִישִׁי, חָטָא הַסְדּוּמִיִּים גִּסְתַּלְקָה לְרַקִּיעַ הַשְּׁשִׁי, חָטָא הַמִּצְרִיִּים גִּסְתַּלְקָה לְרַקִּיעַ הַשְּׁבִיעִי. וּכְגִלְגֵּן עֲמָדוֹ שְׁבַעַה צַדִּיקִים וְהוֹרִידוּ אֶת הַשְּׂכִינָה מִן הָעֲלִיּוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים, וְאָלוּ הֵן: אֲבִרְהָם הוֹרִידָה מִן הַשְּׁבִיעִי לַשְּׁשִׁי, יִצְחָק הוֹרִידָה מִן הַשְּׁשִׁי לַחֲמִישִׁי, יַעֲקֹב הוֹרִידָה מִן הַחֲמִישִׁי לְרְבִיעִי, לֵוִי הוֹרִידָה מִן הָרְבִיעִי לַשְּׁלִישִׁי, קָהָת הוֹרִידָה מִן הַשְּׁלִישִׁי לַשְּׂנִי, עֲמָרָם הוֹרִידָה מִן הַשְּׂנִי לְרָאשׁוֹן, מֹשֶׁה הוֹרִידָה מִן הָעֲלִיּוֹנִים לַתַּחְתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵימָתִי שָׁרְתָה הַשְּׂכִינָה בְּאֶרֶץ, בְּיוֹם שֶׁהוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן, שָׁנְאָמַר (שמות מ, לד): וְנִכַּס הָעֵנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּכְבֹּד ה' מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן.

ולעומקו ש מקרא יש לומר דאלו ואלו דברי אלקים חיים. הקב"ה

דברישא פקיד על עבדת משכנא בפרשת תרומה, ואמר ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו,

ובתר הכי עבדו ית עגלא, ולכפרא על ההוא עובדא פקיד בהאי פרשתא דאינון בגרמייהו ייתון נדבתא [שבעצמם יביאו נדבותיהם] וכדכתיב **פֶּלֶא נָדִיב לְבוֹ יִבְיָאָה** אֶת תְּרוּמַת ה' זָהָב וְכֶסֶף וְנִחָשֶׁת. והא דקאמר קחו מאתכם, כלומר כל חד וחד בגרמיה יסב תרומת ה'. ומשום הכי אמר לכפֿר על-נפְשִׁיתְכֶם **לכפרא על חובא דעגלא.**

וְעִדְיָן צָרִיךְ עִיּוֹן, לפי המובא בתנחומא (במדבר, נשא) אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל פֶּר נַחֲמָן, בְּשַׁעַה שְׁבַרָא הַקְדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, גִּתְאָנָה שְׂיָהָא לוֹ דִּירָה בַּתַּחְתּוֹנִים כְּמוֹ שְׂיָשׁ בְּעֲלִיּוֹנִים.

נמצאנו למדים ממדרש זה שהמשכן לאו כפֿרה הוא על מעשה העגל, אלא איוריו של הקב"ה מששת ימי בראשית.

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלוֹךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.
שהם היפך הציווי.

ואשר על כן הדגיש הכתוב לומר
אֱלֹהֵם, שהוא כנוטריקון אלה הם.
והוא לשם הדגשת יתר. וכאומרו
אלה הם בציווי, ולא אלה אֱלֹהֵיךְ
יִשְׂרָאֵל שהם היפך הציווי.

וכן באמרו אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, ציום על
השבת שהיא תיקון למעשה העגל
וכדאמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן
כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד
ע"ז כדור אנוש מוחלין לו שנאמר
{ישעיה נב-ב} אשרי אנוש יעשה זאת
וגו' שומר שבת מחללו אל תקרי
מחללו אלא מחול לו. (שבת קיח.)

ובאמרו זֶה הַדְּבָרִי אֲשֶׁר-צִוָּה ה'
לְאֹמֶר (לה, ד'), ציום על המשכן שגם
הוא תיקון וכפרה על מעשה העגל,
כנ"ל.

ועל דרך הצח יֹאמֶר, וַיִּקְהַל
בגימטריה 152 עם הכולל, ומספר
האותיות שנאמרו כאן לגבי השבת
בהקהל הוא גם 152.

נתאוו להשרות שכינתו במשכן
מששת ימי בראשית. וכבר כמעט
שהורידה משה רבינו לארץ, והנה
חטאו בעגל. מיד צוה הקב"ה על
הנדבה למשכן, לכפר על מעשה העגל
ולא לעכב עוד את השראת השכינה
במשכן כפי שנתאווה הקב"ה מִתַּחֲתֵילָת
הבריאה.

~~~~~

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵם אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-
צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אִתָּם (לה, א')

לכאורה, אֱלֹהֵם, ואֱלֹהֵי הַדְּבָרִים,
נראים כמיותרים. שהרי הקהיל אָת-
כָּל-עֲצַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וממילא יודעים
אנו כי מדבר הוא אליהם. וכן מדוע
יקדים לומר אלה הדברים, והרי יכול
להתחיל מיד בציווי עצמו. כגון:
וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת-כָּל-עֲצַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר שְׁשֹׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וגו'.

ולעומקו של מקרא יש לומר שבא
הכתוב להדגיש, ולומר אֱלֹהֵי אֱלֹהֵי
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוָּה ה', והם כנגד מה
שאמרו במעשה העגל, אֱלֹהֵי אֱלֹהֵיךְ

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

מֵאַרְצָן מִצְרַיִם לֹא יִדְעֻנוּ מֶה-הָיָה לוֹ
(לב,א').

ובמשכן שנאמר בו והיה המשכן
אחד, נאמר בלשון **יחיד**, **זֶה הַדְּבָר**,
ובשבת שיש בה **ריבוי** פרטי מלאכות
אמר **אֵלֶּה בלשון רבים**.

ובא הכתוב להדגיש כי מה שאמרו
זֶה מִנְּשֵׁה הָאִישׁ לא יהיה עילה לע"ז,
ח"ו, אלא אדרבה, יהיה **זֶה מִנְּשֵׁה**
הָאִישׁ עילה ל- **זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוְּהָה**
ה', לעשיית **המשכן** ולהשראת
השכינה.

שְׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה (לה,ב')
יש ליתן טעם לאמרו **תַּעֲשֶׂה** ולא
תַּעֲשֶׂה.

ופירש אוה"ח הק': או ירצה הכתוב
לאסור מלאכת שבת **בין על ידי עצמו**
בין על ידי גוי, והוא אומרו **שְׁשֶׁת**
יָמִים תַּעֲשֶׂה בציר"י תחת התי"ו
פירוש **תהיה נעשית**, אבל ביום
השביעי **אפילו על ידי אחרים אין לך**
לעשות, וזה כהאומר אמירה לגוי
אסורה דבר תורה (מכילתא פ' בא).

וכפירוש רש"י שלא תדחה שבת
משום המשכן.

ולכא מילתא דלא רמיזא
באורייתא.

ויקהל בגימטרי' קטנה **שבע**.
שהקהילים להזהירם על **השבת**.

ויקהל מִנְּשֵׁה בגימטרי' קטנה **אחד**,
שהקהילים לזרזם על המשכן שנאמר
בו **וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד**.

וכן **הַמִּשְׁכָּן** בגימטרי' קטנה **אחד**, גם
הוא רמז לאמרו **וְהָיָה הַמִּשְׁכָּן אֶחָד**.

ובשימת לב יש ליתן טעם
לשינוי הלשון. שבציווי השבת אמר
אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוְּהָה ה', ובציווי
המשכן אמר **זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוְּהָה ה'**.

ולעומקו של מקרא יש לומר שְׁאֵלֹו
שתי הלשונות גם יחד הן **תיקון**
למעשה העגל.

אֵלֶּה הדברים כנגד **אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ**
יִשְׂרָאֵל, כנאמר לעיל,

ומה שנאמר **זֶה הַדְּבָר**, הוא כנגד מה
שאמרו לאהרן קום עֲשֵׂה-לָנוּ אֱלֹהִים
וגו' **כִּי זֶה מִנְּשֵׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ**

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

תוספת שבת

**ויקהל מִשֶּׁה. שִׁשִּׁת יָמִים וגו', קָחוּ
מֵאֲתָנֶכֶם תְּרוּמָה וגו'. (לה, א-ה')**

יש ליתן טעם מדוע בתחילת פרשת
כי תשא [לא, יב'] צוה על השבת
לאחר ציווי המשכן, ובפרשת
ויקהל ציוה על השבת **לפני מלאכת
המשכן**. וי"ל שבזה ירמוז על
תוספת שבת לפנייה ולאחריה.
שישבות ממלאכת המשכן לפני השבת
ולאחריה.

~~~~~

**לא-תבערו אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם
בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת (לה, ג')**

על דרך הרמז והצח, מאי לא
תבערו, לא תבערו מן העולם את
האש-קִדְשׁ של עבודת ה'. שיכול
לחשוב מכיון ששובת ממעשיו, ישבות
גם מההתלהבות של אש קדש, לכן
אמר **לא-תבערו אֵשׁ. לא תבערוה
מכם**.

~~~~~

ולעומקו של מקרא יאמר, שיכוון
בזה לזוה"ק המובא לעיל (ויקהל ר"ג
ע"א) **לְבַתֵּר** [לאחר מעשה העגל]
דְּמִיתוּ אֵינּוֹן דְּמִיתוּ, פְּנִישׁ מִשֶּׁה לְבָנִי
יִשְׂרָאֵל בְּלִחוּדֵיהּוּ [ללא הערב רב],
וְיָהֵב לֹוֹן שַׁבַּת **כְּמִלְקָדְמִין**
[כבתחילה, כאשר נתן בהיות הערב
רב].

ובאמרו **שִׁשִּׁת יָמִים כְּמִלְקָדְמִין**
יכוון **לששת ימי בראשית**. וכשם
שבששת ימי הבריאה נעשתה מלאכת
הבריאה **על ידי הקב"ה** ולא ע"י
אדם, כן ציותה התורה לשבות
ממלאכה גם אם לא נעשתה ע"י האדם
אלא ע"י זולתו.

~~~~~

**ויקהל מִשֶּׁה אֶת-כָּל-עֲצַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל.**

על דרך הרמז, ירמוז על **תשובת
המשקל**. במה שקלקלו בזה יתקנו.
בקלקול מה כתיב **ויקהל הָעָם עַל
אֶרְוֹן וגו'**. ובתיקון כתיב **ויקהל מִשֶּׁה
אֶת-כָּל-עֲצַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**.

~~~~~

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

מי בנחוש כגון שצריך לתקן עקשות שהיתה בו כנחושותו.
ומי בזה וכגון שצריך לתקן ליצנות של חוכא ואיטלולא.

ומי בנזם וכגון שצריך לתקן במידותיו שלא יהיה "אין תוכו כברו". ככתוב נזם זהב באף חזיר.

ומי בטבעת כגון שצריך לתקן את הרגליו הלא טובים שהפכו בו כבר לטבע.

ומי בכומז, וכפירוש רש"י שם.
כל אחד לפי תיקונו המציא לו
הקב"ה את אותו הדבר כדי שיביא ויתכפר לו.

ועל דרך המוסר יאמר, כל הרוצה לתקן קלקוליו, אין צריך לחפש סביבותיו, אלא בתוך תוכו כליו ימצאו תיקונו עת אשר יבעיו מצפוניו.

וכן ירמזון לכך הטעמים: **וְכָל-אִישׁ** בטעם **גרשיים**, לומר הרוצה לגרש את קלקוליו, הרי בתוך תוכו נמצאו כוחותיו. וזה אשר נכתב: **נִמְצָא אֹתוֹ.**

ובשימת לב, **נִמְצָא אֹתוֹ** מוטעמים בטעמים של **מונח רביעי**. רביעי מלשון רובץ [ע' וצ' מתחלפות], ככתוב: לפתח חטאת רובץ. וכאמרו

דרשת

אֲשֶׁר נִמְצָא אֹתוֹ

וְכָל-אִישׁ אֲשֶׁר-נִמְצָא אֹתוֹ תִּכְלֹת וְאַרְגָּמָן וְכו' הִבִּיאוּ (לה, כג')

יש לשאול מה ת"ל **אֲשֶׁר נִמְצָא אֹתוֹ**, וכי יביא אם לא נמצא אתו, ומה בא ללמדנו.

ויש לומר שכל אחד הביא לפי מה שהקב"ה המציא לו, לפי מה שצריך לתקן באותו ענין. לכן נאמר וְכָל-אִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא אֹתוֹ, הִבִּיאוּ.

ואשר על כן יאמר על דרך הרמז והדרש: כל אחד הביא לפי מה שהקב"ה המציא לו, לפי מה שצריך לתקן באותו ענין:

מי בתחש כגון רוח התרברבות שהיתה לו.

ומי בשטים כגון שצריך לתקן רוח שטות שהיתה לו.

מי בזהב כגון שצריך לתקן תאוות הממון שכן זהב נוטריקון זה טב.

ומי בכסף כגון שצריך לתקן כיסופיו לה'.

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

הקב"ה נִמְצָא אֱתוֹ, ובזה מתקיים
באדם המביא בפרט, ובכל המביאים
בכלל: **וְשִׁכְנֹתֵי בְתוֹכָם**.

~~~~~

**וְעָשָׂה בְּצִלָּל וְאַהֲלִיאֵב וְכָל אִישׁ
חָכָם לֵב אֲשֶׁר נָתַן ה' חָכְמָה
וּתְבוּנָה בְּהִמָּה וּגו' (לו, א')**

יש ליתן טעם מדוע אמר חֲכָמָה
וּתְבוּנָה בְּהִמָּה, ולא בְּהֶם.
ועל דרך הרמז והצח יש לומר, אל
תקרי בְּהִמָּה אלא בְּהִמָּה. כאן רמזה
התורה על החכמה והתבונה אשר
תבדיל בין האדם ובין הבהמה. שאם
אין חכמה ותבונה בו הרי הוא
בְּהִמָּה. ואם חכמה ותבונה בו - הרי
אינו כבהמה אלא הוא האדם הנרצה.

~~~~~

**וְהֵם הִבִּיאוּ אֵלָיו עוֹד נִדְבָה בַּבֶּקֶר
בַּבֶּקֶר. (לו, ג')**

נאמר במשכן בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר ונאמר
במין בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר. ללמד על הַפֶּרֶת
הטוב להקב"ה שזן ומפרנס אותם במן.

שחטאו **מונח** ורובץ לפתחו עד
שיגרשנו. וכן כליו אתם יוכל לתקן
קלקוליו מונחים ורובצים אצלו. רק
לעוררם הוא צריך ולהביאם בית ה'.
וכן רמזו הכתוב באמרו: **הִבִּיאוּ**.
ככתוב (שמות כג, יט'): **רְאֵשִׁית בְּכוּרֵי
אֲדָמָתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ**. ויִדְרֹשׁ:
יצר הרע אשר נכנס באדם מראשית
היולדו, **בביכורי ימיו, יָבִיא בֵּית ה'
אֱלֹהֵינוּ לְשַׁעֲבָדוֹ לְקֹדֶשׁ**. וזה שנאמר
בסיפא דקרא **לֹא תִבְשֹׁל גְּדִי בַחֲלָב
אִמּוֹ, ויִדְרֹשׁ: לֹא-תִבְשֹׁל גְּדִי הַנִּמְשָׁל
לִיצֵר הַטּוֹב**, יחד עם יצר הרע הוא
החטאת הרובץ לפתח אִמּוֹ. ויהיה
חל"ב כעין נוטריקון לפתח חטאת
רובץ. וזהו שכתוב **בַּחֲלָב אִמּוֹ**.

ועל דרך האמונה, יֵאָמֵר לעומקו
של מקרא בדרך של סרסוה ודרשהו:
אל תקרא **וְכָל-אִישׁ אֲשֶׁר-נִמְצָא אֱתוֹ
הִבִּיאוּ (לה, כג')** אלא סרסוה ודרשהו
וכך תקרא:

**וְכָל-אִישׁ אֲשֶׁר הִבִּיאוּ [תַּקְלָת וְאַרְגָּמָן
וכו'] - נִמְצָא אֱתוֹ**, לומר לך שהקב"ה
נִמְצָא אֱתוֹ, מאחר ועשה תשובה
שלימה על ידי זה שהביא מה שהביא
למשכן. ובזה שתקן עצמו, על ידי כך

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

אופן, אם חזור בתשובה מיד יקבלו ויכניסוהו תחת כנפיו דרך הפתח שבגג הקוף. לכן הרגל אינה מחוברת לגג. והיינו דאמר ריש לקיש **בא ליטהר מסייעים אותו**.

~~~~~

דרשת

דָּיִם וְהוֹתֵר

**וְהַמְלֵאכָה הִיְתָה דָּיִם לְכָל-
הַמְלֵאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר.**
(לו, ז')

יש ליתן טעם לְאִמְרוֹ דָּיִם וְהוֹתֵר.
שהרי דָּיִם וְהוֹתֵר נראים כתרתי דסתר.

שכן באמרו וְהַמְלֵאכָה הִיְתָה דָּיִם
יתכוון הכתוב להגבלה ומדידה, שאין
לעבור אותה, וכן שהספיקו כל
הנדבות בדיוק לְכָל-הַמְלֵאכָה לַעֲשׂוֹת
אֹתָהּ. ולא נותר דבר מיותר.

ובאמרו **וְהוֹתֵר**, יתכוון הכתוב
לכאורה היפך הדברים. שהנדבות היו
יותר ממה שהיו צריכים, מְעַבֵּר
להגבלה ומדידה, ונותרו יתירות על
כל מה שהיו צריכים.

וכשם שבמן לא טרחו, ורק לקטוהו
בבקר בבקר, כן הודיעו בזה כי זהבם
וכל אשר להם אינו שלהם וכאמרם כי
ממך הכל, ומידך נתנו לך.

ועל דרך הסוד, המילה וְהֵם תרמוז
על שם קדש מע"ב שמות, [לפי
השיטה השלישית במובא בגליון לפ'
בשלח, שמות יד, פסוקים יט-כא'
הנקראים על שם תחילתם ויסע ויהא
ויט]. ומהם יוצא השם הק' והם. הוא
המלאך הממונה לסייע להם להביא
נדבתם בזריזות הראויה, כפי שאמרו
הבא ליטהר מסייעין אותו. לכן נאמר
וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו וגו'.

וכן מובא במסכת שבת (קד.) דַּרְשׁוּ
תינוקות של בית רבן מ"ט כרעיה
דקו"ף תלויה, מדוע רגל האות קוף
תלויה ואינה נוגעת בגגה, ומדוע
האות רי"ש שאחרי מפנה גבה לות
קו"ף. כי האות קוף תורה על קדוּשׁ,
והאות ריש תורה על רִשְׁע, דאי הדר
ביה ליעול בהך, שאם יחזור בו הרשע
מרשעותו יכנס מיד אצל הקדוש ב"ה,
ובינתיים עד שהרשע חוזר בתשובה
פניו אינם כלפי הקדושברוך הוא כי
אין הוא מביט בפני אדם רשע. ובכל

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

והוא כגבול אשר שם הקב"ה לָיָם, והוא מידת ההגבלה והצמצום, והוא מידת הגבורה, **שאמר לעולמו דַּי**.

וה"והוֹתֵר היא הנהגת הרחמים והחסד, הנובעת מתוך הגבולות. והרצון והכיסופים של האדם לעשות **יותר ממה** שנצטווה, זו **התערותא דלתתא** להיות בשפע מעבר לגבולות, ואשר בהיותה כזו היא אכן מורידה את השפע בהתערותא דלעילא, להיות במידה, וכפי שאמרו **במידה שאדם מודד מודדים לו**.

והיא ה"ו" של המילה **והוֹתֵר**. וכמים הפנים לפנים, ומידה טובה מרובה, כשם שהאדם נוהג כלפי השכינה **בכיסופים של וְהוֹתֵר**, כן השכינה הקדושה **משפיעה על הַיָּם שבאדם** רוח חסד ורחמים, לפי מה שזקוק לו. **ועוד על דרך הסוד**, יש לומר, שהקב"ה מְלוֹא כל הארץ כבודו, בלי גבול ותכלית, ושם הוֹיָה הוא **מעל הטבע** וכביכול הוא מעין ה"והוֹתֵר" כנגד כל העולם הטבעי והגשמי, כן צריכים אנו לסוד **ההגבלה והצמצום** כדי להוריד השפע מה"והוֹתֵר" ל"יָם" לעולם הטבעי שהוא עולמו

וכן שואל האוה"ח הק', אם יָם לא הוֹתֵר ואם הוֹתֵר לא יָם. ואשר על כן פ' אוה"ח הק' שני פירושים.

האחד, שמתוך חיבת הקדש לישראל היה נס **במשכן עצמו**, וה"והוֹתֵר" מה שהותירו, **נבלע** בתוך ה"יָם".

ולפירושו השני שמתוך חיבת בני ישראל היה הנס ביד **המביאים עצמם**, וה"והוֹתֵר" שהותירו **נהיה יָם פְּיָדָם**.

ולעומקו של מקרא יש לחדד את ההבדל בין שני הפירושים. לפירושו הראשון ה"והוֹתֵר" נבלע במשכן בעת **העשייה**, ולפירושו השני ה"והוֹתֵר" נבלע ב"יָם" בעת **ההבאה**.

והנראה לומר שהוצרך לשני הפירושים להודיע חיבת הקדש לבניו, לא להשיב פניהם ריקם. **ואשר על כן** יש לומר, בדבר **הנראה** לעיניהם במוחש, יהיה הנס **במשכן בעת העשייה**. ובדבר **שאין נראה** לעיניהם יהיה הנס בעת **ההבאה**.

ועל דרך הסוד יֵאָמֵר, ש"וְהַמְלֵאכָה קִיְתָה יָם" זו מידת הדין והאמת.

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

והוא הצירוף של א-ל שד"י. שד"י שאמר לעולמו ד', שיש בהם דיוק וגבול ותכלית, ואין להותיר ואין להחסיר, פֶּה"דִּים", והמידה א-ל היא מידת החסד אשר היא בלא גבול ותכלית, פֶּה"דִּים" וְהוֹתֵר". הנשפע עלינו ע"י העתרת התעורותא דלתתא. וזו אשר היתה מלאכת המשכן, שע"י המלאכה "דִּים" היה שפע שכינה הקדושה של "והותר".

ועל דרך הרמז יש לומר, שהמשכן הוא דוגמת העולם. והאדם הוא עולם קטן. וכן באדם, גופו נמצא בהגבלה, אך נשמתו מגעת עד כסא הכבוד. ולכן "דִּים" יורה על גופו, וה"וֹתֵר" יורה על נשמתו. שְׁתֵּרָה היא על גופו להשיג השגות עליונות בטהרתה.

והוא נס הבריאה כמובא באוה"ח הק' שה"וֹתֵר" נבלע ב"דים". כן הנשמה כביכול כאילו נבלעת בגוף. ועוד ירמוז על הנשמה היתרה בשבת, כאשר ישבות האדם בשבת ויקיים "דִּים", תאיר בו הנשמה היתירה של "וֹתֵר".

~~~~~

של האדם, כנשמתו המוגבלת והמצומצמת בגופו. וזה אומרם ז"ל בזה"ק [שלח] וכן בשל"ה הק' בספר תולדות אדם, שעל ידי המילה ביום השמיני הרמוזה באות י' נגרש ה"שד" מן האדם ומתלבש בשם ש"י. ועל דרך הצח, תהיה האות מ' מהאות "מילה" כתוספת לאותיות "די" והיינו דים שהיה עליהם רשימו של שם השם עליהם, הן מצד ש"י, הן מצד ד'ים. שְׁדִים במה שהם נימולים להוציאם מכלל שְׁדִים ח"ו לכלל בְּרִכַּת שְׁדִים נְרָחֵם, [בראשית מט, כה'ן], שְׁיַעֲשׂוּ להם נסים ברחמים במשכן שבו שוכן שם ש"י מבין שני הכרובים.

והוא סוד המדרש המובא לעיל נְתָאנָה הקב"ה שְׁיֵהָא לוֹ דִּינָה בְּתַתְּוֹנִים כְּמוֹ שְׁיֵשׁ בְּעֵלְיוֹנִים. להיות ה"וֹתֵר" שוכן בתוך ה"דִּים".

ועוד יש להרחיב ולומר: מידת המלאכה היא כמידת הדין, שהוא בגבול ותכלית, אשר ממנה תוצאות חיים להעניק השפע ברחמים מעבר לגבולות, והוא הסוד של לְפָנִים מְשׁוּרֵת הַדִּין. שורת הדין היא ה"דִּים", והלְפָנִים מְשׁוּרֵת הַדִּין הוא ה"וֹתֵר".

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

לאדנות ומאדנות לאהי"ה דרך הוא"ו
של ההוי"ה.

ועוד ירמוז באמרו **בריתו** לריח
ניחות שלו. והוא הנחת רוח כפירש"י
שאמרתי ונעשה רצוני.

ועוד ירמוז למלך המשיח שנאמר
עליו **נְהַיְתוּ בְּרִיתוֹ יְהוָה** [ישעי' יא, ג']
ומתי ימלוך עלינו, כאשר הברית
התיכון יחבר כל הקצוות של המצפים
לישועה בב"א.

^^^

ניעש את-הַבְּרִית הַתִּיּוֹן לְבְרִית
בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִן-הַקְּצָה אֶל-
הַקְּצָה (לו, לג')

יש ליתן טעם לכל הקצוות של
הפרשה, בברית התיכון מִן-הַקְּצָה אֶל-
הַקְּצָה, וביריעות בקצה החוברת,
ובכפרת על שתי קצותיו ובאפוד
ובחשן על-שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן וכו'. וכן יש
לעיין בכל אותן מקומות שנאמר בהם
והיה המשכן **אחד**. ונראה כתרתי
דסתרתי שהקב"ה ציוה לעשות בקצוות,

**וְכָל-חֻכְמָם לֵב בָּכֶם יָבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֵת
כָּל-אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה** [לה, י']

בפשט הכתוב יכוון למלאכת המשכן.
אך לעומקו של מקרא יכוון הכתוב
לכל אחד מישראל אשר נדבה רוחו
להיות משכן לשכינה הק', והוא
הנקרא **חֻכְמָם-לֵב**. וכמאמר שלמה
המלך ע"ה [משלי י, ח'] **חֻכְמָם-לֵב יִקַּח
מִצְוֹת**. כן תעיד התורה עליו: **וְכָל-
חֻכְמָם-לֵב בָּכֶם יָבֹאוּ וַיַּעֲשׂוּ אֵת כָּל-
אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה**.

^^^

**את-הַמִּשְׁכָּן את-אֹהֱלוֹ וְאת-מִכְסֵּהוּ
את-קַרְסֵּיוֹ וְאת-קַרְשָׁיו את-בְּרִיתוֹ
את-עַמְּדָיו וְאת-אֲדָנָיו**. [לה, יא']

את-בְּרִיתוֹ. בְּרִיתוֹ כתיב. ללא יו"ד.
וכאמרו בריה"ו. והוא רמז לברית
התיכון המברית מן הקצה אל הקצה,
ונרמז ב"ו", שהיא כנגד "ו" משם
הוי"ה ב"ה והיא כנגד התפארת
המחברת שמים וארץ, מקצה אל קצה
מכתר עליון שבאצילות אל כתר
תחתון שבעולם העשייה, מאהי"ה

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

אל העוה"ז להכנס בגוף ואחרי מילוי תפקידה לעבור חזרה מן העולם הזה לעולם הנשמות, ולעת תחיית המתים שוב לחזור מעולם הנשמות לעולם הזה, מה שנקרא בפי חז"ל תחיית המתים. וזהו מן הקצה אל הקצה.

הארון. הארון כתיב. בהיפוך אותיות נרא"ה. והוא כנגד הנשמה שרואה ואינה נראית וכמו שאמרו במס' ברכות [דף י.] מה הקב"ה רואה ואינו נראה אף הנשמה רואה ואינה נראית מה הקב"ה נמצא בחדרי חדרים אף הנשמה נמצאת בחדרי חדרים. עי"ש. וכן בהיפוך אותיות אהר"ן. הוא כנגד האדם הנרא"ה לפני ה' והמשמש בקדש בעוה"ז ככהן גדול לפני הקב"ה. ושני הכרובים הם כנגד שני המלאכים המלוים לו לאדם. וכשהוא עושה רצונו ית' פניהם איש אל אחיו, והאדם בתווך. ואם לאו, ח"ו, הופכים הם פניהם ממנו. ועל כן צריך האר"ן להיות מצופה זהב מבית ומחוץ, שיהיה תוכו כברו, להיות ירא שמים בסתר כבגלוי, וְזֶה סִבִּיב הוּא הַזֶּר שֶׁקִּבְּלוּ באמרם נעשה ונשמע, הוא זרו של כל אדם המקבל מדי יום מלכות שמים שלימה.

ומצד שני ציוה לאחד הכל שיהיה **מקשה אחת.**

ובשימת לב עניין אחד כולם. והבריה התיכון יוכיח שהוא **מן הקצה אל הקצה והיה המשכן אחד.** שהמשכן הוא **משכן לשכינה הקדושה** ואצל הקב"ה **הכל אחד** ואף כי הם ו' קצוות **למעלה ולמטה וארבע הרוחות, הכל אחד כי לית אתר פנוי מיניה.** והאחדות כוללת **הכל, מן הקצה אל הקצה.** לכן ציוה קצה וציוה **אחדות** לומר **שהכל מקשה אחת.** ואולי לכן כתיב **קצוות** וקרינן **קצות.** שהם ו' קצוות כדלעיל וכמובא בספרים הקדושים.

~~~~~

רמזי המשכן וכליו

לקומת האדם, הגשמית והרוחנית.

ויעש בריחי עצי שטים חמישה. חמישה כנגד נר"ן ח"י, חמשת חלקי הנפש רוח נשמה חיה יחידה. בריחי, בתרגום עברי. שהנשמה על חמשת חלקיה, תפקידה לעבור מעולם עליון

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

ולעומקו של מקרא יש ליתן נֶפֶךְ ולהטעים, שהרי עתיד הוא אליהו להתגלות שנית בגוף עם משיח צדקנו בתחיית המתים, ולכן יש בו עדיין ארבע יסודות אלו. ובינתיים עד שיתגלה במהרה בגופו, יתגלה אל הלומד ברוחו ונשמתו, וכפי הפיוט במוצאי שבת על אליהו הנביא "איש תשבי על שמו נקרא, יצליחנו על ידו בתורה", שנקרא האדם המיושב בדעתו על שם אליהו התשבי מתושבי גלעד המיושבים בדעתם, ויבוא אליהו התשבי לעזור ולהצליח את המיגע עצמו על התורה וליישב כל הקושיות, ולהבין כל התירוצים. וזה על ידי מדות נעלות של האדם אשר דרכן יעלה במעלות הלימוד.

ועוד יש לומר כי לעתים נשלח אליהו לחסד ורחמים ולעתים לדין וגבורה כגון כשהוא מלאך הברית, למי שנוטר הברית הרי חסד ולמי שלא ר"ל הרי דין וגבורה. ולכן ביותר צריך לעכבו לעתים, אולי ישוב האדם ויִנָּקֵם ה'.

וזה שרמז כאן על ארבע פעמותיו. שהארון, כנשמה שנראית ואינה

וַיִּצָק לוֹ אַרְבַּע טַבַּעַת זָהָב עַל אַרְבַּע פַּעֲמָתָיו וּשְׁתֵּי טַבַּעַת עַל-צִלְעוֹ הָאַחַת וּשְׁתֵּי טַבַּעוֹת עַל-צִלְעוֹ הַשְּׁנוּיָה (לז,ג)

על ארבע פעמותיו. לפשוטו של מקרא יכוון באמרו **פַּעֲמָתָיו** לצדדיו. ולעומקו של מקרא ידרשו פעמותיו של הארון לצדדיו של אדם בדרך לימודו. שע"י צדדיו – פעמיו, יצעד בכל **ארבע עולמות**, אצילות בריאה יצירה עשייה. וכשם שאמרו במסכת ברכות [דף ד עמ ב'] אליהו בארבע. וכוונת הגמרא שמיכאל עושה שליחות בוראו בפריחה ובעיפה אחת, וגבריאל בשתים ואליהו בארבע. ופירש שם המהרש"א שמיכאל שהוא חסד עושה שליחות החסד בעיפה אחת. וגבריאל שהוא דין וגבורה יעשה שליחותו בשתי עיפות, אולי ישוב האדם בינתיים בתשובה. ואליהו בארבע, ואע"ג דעתה הוא כמלאך אך בהיותו בשר ודם היה מורכב מארבע יסודות של מים עפר אש ורוח, ולכן משום כובד היסודות שמהם הוא מורכב, כל עיפֹתָיו בארבע פריחות. עד כאן הסבר המהרש"א.

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

והם על הארון שהתפילה הנרצית היא תפילה מתוך תורה, והם כמקשה אחת עם הכפרת, באשר כַּפֶּרָה על עוונותיו ותפילה הן מקשה אחת. ויהיה מצופה מבית ומחוץ שתוכו כברו, וזה הוא תלמיד הגון, ולוחות ושברי לוחות מונחים בארון, לוחות הן הפשט ושבריהן הן העיון שמשבר עצמו על הלימוד, והן מונחות בארון וכאמרם כמונח בכיסיה.

השלחן. השולחן כנגד הפרנסה והגשמיות, ובקומת האדם בא לרמז על בריאות גופו לחזקו בעבודת ה'. היפוך אותיות **שלחן** הוא **נחלש**. שבטבע ברייתו של האדם נוצר הוא עם חולשה גשמית ורוחנית, וצריך שיהיה כל מאכלו לשם שמים כדי **שיתחזק** גם בגשמיות וגם ברוחניות. ועליו י"ב לחם הפנים, שיאמר אדם **אין הדבר תלוי אלא בי**. לכן נאמר לפני תמיד. **וכשמאריך על שולחנו** יראה לו כאילו יושב לפני המלך. שנאמר לחם **הפנים לפני תמיד. ועוד**, שייראה בעיניו שגם באכלו לחם על שולחנו כאילו הוא נמצא לפני ולפנים.

נראית, וכן ארון אינו מן המידה, כן אליהו נראה ואינו נראה, ולעתים אינו מן המידה. ובדיו יהיו על ארבע פעמותיו. כן בדיו של האדם הם מידותיו כפי שנאמר **[ויקרא ו,ג']** וְלִבָּשׁ הִפְהֵן **מְדוּ בָד**, ופירש רש"י שם: **מְדוּ בָד**. היא הכתונת, ומה ת"ל מדו, שתהא **כמדתו** (ת"כ פרק ב, א.) והם תרתי משמע, מדות הגוף ומדות הנפש. הם יעטרו את ארבע פעמותיו של אליהו הנביא עת יתגלה ויבוא עם גואל צדק לא לדין וגבורה אלא לחסד ולרחמים, לבשרנו בשורות טובות ישועות ונחמות לעולמים בב"א.

על-צִלְעוֹ הָאֶחָת.

על דרך הצח, להזכיר צלעו שממנו לוקחה האשה, שהיא כעזר כנגדו לישב לעסוק בתורה.

על-צִלְעוֹ הַשְּׁנִיית. להזכיר צליעתו של יעקב אבינו "והוא צולע על ירכו", לאחר ששר עם המלאך ונגע בכף ירכו ולא יתגאה בלימודו.

וַיִּהְיוּ הַכֹּהֲנִים פָּרָשִׁי כֹהֲנִים לְמַעַלָּה (לז,ט')

פָּרָשִׁי כֹהֲנִים לְמַעַלָּה הם ידיו של האדם הנישאות בתפילה כלפי מעלה,

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

והשינון מקיימה. ועל זה נאמר רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה.

ושלשה גביעים משוקדים, כנגד שלשת חלקי הנשמה, נפש רוח נשמה, משני צדי המנורה, מימין הוא צד **החסד**, ומשמאל הוא צד **הגבורה**, ובאמצעי שהוא כנגד **היסוד** העולה עם התפארת עד הכתר העליון. שם **ארבעה** גביעים כנגד חלק רביעי עליון של הנשמה, הוא הנקרא **חי"ה**, העולה עד הכתר העליון, שם השלהבת עולה מאליה, כנגד החלק העליון **החמישי** של הנשמה הנקרא נשמה לנשמה היא **יחידה**, היא המאירה בכל העולמות והמקשרת את האדם לכסא הכבוד.

כָּכֵר זָהָב טָהוֹר עָשָׂה אֹתָהּ וְאֵת כָּל-פְּלִיָּהָ [לז,כד'] כן יזכה להיות נשמתו בכל **היִקְלִיָּה**, היכלות של אור וזהב טהור. **עשה אותה**, כן עשה אותה את נשמתו הטהורה. ועל כן כתוב **משוקדים**, **ששוקד** על נשמתו לשמרה בטהרה.

מזבח הקטרת. ירמוז על דרך עבודת ה'. וקומתו אמה על אמה ברום שתי אמות. ואילו קומת האדם היא

המנורה. כנגד לבו ומחשבתו של האדם. **ככר**. כנגד לבו. **כפתוריה ופרחיה**. כנגד חידושי תורה שהם כפתור ופרח לפני הקב"ה. **ירכה**. מלשון הכרה. שעל ידי הלימוד תורה הוא מכיר את מי שאמר והיה העולם. ומי שאמר והיה העולם יכיר לתת לו פי שניים, על כל חידוש וחידוש. **וקנה**. הוא קנין התורה שלו, ולכן כל הקנים הם במקשה אחת על ידי כפתור, המתורגם **חזור**. והוא מלשון חזרה ושינון של הלימוד.

ועוד י"ל, כפתור מלשון כמו פְּתוּרָא. תרגום של שולחן, ויהיה ק-פתורא כשולחן. מה שולחנו של אדם מקיימו במזון שאוכל עליו וחוזר על אכילתו בכל יום, כן כדי לקיים את הלימוד צריך שיהיה כפתורא המחזקו בלימוד, והוא האוכל הרוחני לנשמתו.

וכן הכפתור הוא עגול כהלימוד שחוזר חלילה עוד ועוד. ולכן נקרא חזור, כנ"ל. ולכן נקרא כפתור ופרח, שכן דרכו של הפרח לגדול בעיגול, ולחזור ולגדול עוד ועוד. **ופרח תרג' שושן**. רמז לשישנה בין החוחים כן רעיתי, תורתי תמתי בין הבנות, בין החכמות. שרק בחכמת התורה החזרה

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

ראשו של האדם שמעל ג' אמות. **וחמש אמות רחבו וארכו**, כנגד נר"ן ח"י. וכולו **נחושת** כנגד יצר הרע הנקרא נחש. ויעש לו **מִכְבָּר** שירמוז על כך שתמיד יהיה מול עיניו מה שעשה **מִכְבָּר הימים**. כעין חטאתי נגדי תמיד. ועל ידי כך יפיל ברשת את היצר הרע, וזה שנצטוונו לעשות מתחת הכרכב **מעשה רשת נחשת**.

וכרכוב הוא מקום הלוח הכהנים, שדשים ברגליהם את הכרכוב, עד שנעשה כמרכבה להם, וכן האדם יהיה ככהן הגדול הדש בעקביו בלי סוף את מה שכבר עשה, ועל ידי כך יהיה **המכבר** שעשה **כבר**, **מרכבה** אליו, אל האדם. **והכרכב** היה מצויר, והוא כנגד גאותו המצוירת בדמיונו. ותרגום הכרכב **סובביה**, שיזהר מגאותו שתמיד **מסובבתו**.

ועוד י"ל על דרך הצח, אל תקרא **כִּרְכָּב**, אלא **כִּרְכָּבו**. ככתוב **אֲשִׁיחָה** לה' כי **גאה גאה**, סוס ורכבו רמה בים. וע"י כך יצליח לרמות את יצרו הרע [לרמות תרתי משמע, לסובבו בכחש ולזרקו] בים התורה. ולהרימו

אמה על אמה ברום **שלש** אמות, מלבד ראשו. מלמד שעבודת האדם היא לכוף ראשו וגופו עד שתי אמות השתחוויה.

ממנו קרנותיו, קרני הוד של עבודתו הם ממנו, כפי עבודתו. **ויצף**, צריך לצפות גגו זהב, גגו הוא ראשו, ותכליתו להיות צופה כלפי מעלה.

וקירותיו זהב, שנאמר [ירמיהו] קירות לבי הומה לי לבי. ואמרו חז"ל [ומובא ברש"י] זה היה לו גג, אבל מזבח העולה לא היה לו גג. וירמוז הדבר **שההשתחויות יש להן גג**, ואין להשתחוות יותר ממה שאמרו חז"ל, שתיים תחילה וסוף במגן אברהם ושתים תחילה וסוף במודים. אבל **במזבח העולה** כדלקמן שהוא כנגד תשובה וכפרה אין מידה ותכלית, **שצריך כל ימיו להיות בתשובה**. ולכן אמרו זה **[מזבח העולה] אין לו גג**.

מזבח העולה, הוא כנגד שבירת לבו ומידותיו על חטאיו. ובזה **יעלה** כקרבן מעלה מעלה. ולכן, מזבח העולה **כפשוטו** הוא כקומת האדם **שלש** אמות **קומתו**, והאש שעליו כנגד

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

ואע"פ שלכאורה לא היה מובנו כפשט הכתוב שהרי נקרא בובן ולא נבוב, על כל פנים היתה בו **כוונה ודרש**. והקשו תוספות שם [שבת קד.] הרי לא היו בלוחות מלים אלו כמו נבוב בהר סרו כפי שאמר רב חסדא, לקראם בובן רהב ורס, ולא תירצו.

ואשר על כן יש לומר דכוונתו בפנימיות על פי הסוד, שמכל מקום גם בשאר חלקי התורה פרט ללוחות היתה כוונה לכל מלה גם בהיפוכה.

ואשר על כן יאמר לגבי נבוב לוחות כי מובנו כאן יהיה: בובן בו-בן. בו בינה.

נבוב לחת בהיפוך הכתב הוא **תחל בובן**. שתמיד **תחל במעשיך בהבנה**. ואם לא כן תהיה נבוב ללא הבנה. וזאת הכוונה עשה אותו. אתו כתיב, **בלי וו**, עשה אתו. זה העושה את עצמו.

זה שנאמר **עצי שטים**, שמכפר על העבירה שבאה מן השטות. **רבעו**, מלשון בוער. שהשטות **בוער בעצמותיו**. וכנגד בעירה של העבירה, **אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה**. ולכן היה המזבח **נבוב לוחות**,

ליצר הטוב מעלה מעלה, וזהו **רמה בים**.

ונקרא מזבח, כאמור במעשה העגל באהרון **ויבן אהרון מזבח לפניו**, שהבין אהרון מהזבוח לפניו, כן גם כאן הזבוח לפניו הוא יצר הרע שזובחו האדם על ידי עולתו, על ידי עלותו במעלה התורה והתפילה.

ונאמר במזבח **נבוב לחת**. [נבוב לַחַת תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ כְּאֲשֶׁר הִרְאָה אֱתָךְ בְּקֶרֶן יַעֲשֶׂן]. ואמר רב חסדא במסכת שבת קד. שהלוחות אשר הוריד משה מן ההר, היו בהן מעשה נסים. מ ו-ס בנס היו עומדים, שתוכן עומד באויר, ועוד אמר רב חסדא שנראה הכתב משני עבריו. כגון: **נבוב** – **בובן**. והקשו התוספות שם שהרי המלים **נבוב לחת** אינם כתובים בלוחות הברית שהוריד משה מן ההר. ובחידושי אגדות פירש המהרש"א שכוונת רב חסדא שבלוחות היה הכתב בצד אחד [מלפנים] נקרא מימין לשמאל ומן העבר השני [מבחוץ] היה כתוב אמנם בהיפוך משמאל לימין, אך אע"פ כן היה נקרא מימין לשמאל למרות שהיה בהיפוך ככל חקיקה משני העברים: נבוב-בובן,

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

נבוב וחלל מיצר הרע כדוד המלך באומרו: "ולבי חלל בקרבי".

ואת כל כליו: הם כלי עבודת האדם בתשובתו. **הסירת,** כנגד מה שהסיר אותו מדרך השם. ותרגום סירותיו הוא **פסכירותיותה.** והוא נוטריקון: **פָּה סַח תורתו.** ויהיה **סך** מלשון סכר וסגר, וכן לשון מסך. שישים מסך לפיו מגברי הבאי והבל ויהיה סח בתורת ה'. **והסירות** יהיה הכלי שיחזירו למוטב. **שיהיה סח תורתו.** ועל ידי כך יתקיים בו **"והסירותי מחלה מקרבך"**.

יָעִים, כנגד מה שהועם זהבו על ידי העבירה [וכן באיכה איכה יועם זהב], והכוונה למה שנחלש אש הקדש שלו להיות גחלים עוממות. כנגד זה צריך ללבות את האש בלב יוקד להקב"ה. ותרגום של יעים **מגורפיתא.** **כנגד מה שגרפהו לעבירה,** זה הכלי לגורפו אל המצוה.

ושאלו בגמרא [ברכות נג:]: כיצד נכון לומר, גחלים **עוממות** או **אוממות**.

ועל דרך הצח יאמר, תחת אשר היו **עוממות** שיחותיו, עתה יהיו **אוממות**,

שתחת השטות שבאה מאין הבנה, תחל בו ההבנה לחזרה בתשובה. כאשר תקנו לנו חז"ל לומר בברכת התשובה שהיא כנגד הספירה של הבינה: **השיבנו אבינו לתורתך.** ושמא יש לומר שעל כן שנה התנא בלוחות נבוב **בהר** שכן כתוב במעשה המזבח **נָבוֹב לַחַת מַעֲשֵׂה אֹתוֹ פֶּאֶשֶׁר הָרָצָה אֶתְּךָ בָּהֶר, וּלְמַד לַחַת לַחַת בַּגִּ'שׁ. לַחַת הִבְרִית וּלַחַת הַמִּזְבֵּחַ.** וזה שהמשיך רב חסדא לומר עוד שתי דוגמאות כגון **בהר - רהב, סרו - וסר.** לומר לך שמתוך רהב והתרברבות ח"ו יבואו לידי כך ש"סרו" מן הדרך. ותיקונם הוא בהתבוננות. וכן כל יחיד ויחיד שנאמר בו **"וסר"** מדרך הישר, תיקונו הוא **"נבוב לחת"** ובהיפוך: **תחל בובן.** שמתוך **תחילת ההבנה** כ"תחל בובן" יסור האדם מדרכו הלא טובה וימשוך עצמו ואחר עמו עד שכל עם ישראל יסורו מיצרם הרע וידבקו ביצר הטוב לקיים את הלוחות בהבנה עמוקה ולהשליט על עצמם את השם הקדוש ב"ן, שהוא גימטריה של י'הו"ה במילוי כפולות כזה: יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה, שהוא השם השולט בעולם העשייה, עד שבכל יכריזו על העובד מאהבה: בו-בן. והיינו נבוב לחת. שלוח לבו

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

זה מפייטים סיום ליל הסדר: כי לו נאה כי לו יאה.

מזרקות, כנגד כל מה שזרק את הקדש מאחרי גוו, יזרוק עצמו אל תוככי הקדש.

מזלגות כנגד מה שהיה ראוי שיזלגו עיניו דמעות על מעשיו הלא טובים, כן יזלגו עיניו דמעות מאושר **השיבה** אל ה'.

המחתות, נחת ותחתיו. כנגד כל מה שהוריד אותו מטה מטה. לשון נחת ותחתיו. צריך לחתור חתירה **מתחת** כסא הכבוד. ותרגום מחתות הוא **צינוריתא**. שצנור הוא לשון **רצון**, ויכון **רצונו לרצון הבורא** כדאמרו בפרקי אבות, עשה רצונו כרצונך. והוא התיקון **למחתא**.

כל כליו עשה נחשת. שמכל מה שנחלש מהם, **מהם** עשה **נחשתן** לשון חוזק. **מזה גופא התחזק בחזרתו בתשובה**, **כעין מה שאמרו חובותיו** **נהפכים לו לזכויות**.

מלשון תיקון הקומה של **האומה** הישראלית, הדביקה בקב"ה ובתורתו. וכפיוט בהושענות: "**אום אני חומה**", והם שלש שמות הקדש מע"ב שמות שבפרשת בשלה פרק י"ד פס' י"ט כ-כ"א: **אום אני חום**. שהם המלאכים המצביעים על האדם השלם לאמר: ראוי הוא להיקרא על שם אומתו. **אום** הוא כנגד המלה בפרשת ציצית "**וזכרתם**" [את כל מצוות ה'], **אני חום** הוא כנגד שתי המלים "ולא תתורו" [אחרי לבבכם], כפי שמובא בזה"ק לכוון שמות ע"ב בפרשת ציצית. ולא תתורו הוא כנגד **אני חום**. שבזה האדם הוא חלק בלתי נפרד מהחומה של האומה כנגד יצר הרע. **אום אני חומה**. וזכרתם **אני חומה**. שבזה הוא משייך עצמו לקומת האדם השלם עם קומת האומה הישראלית השלימה, ומשמש לה מגן וחומה, ועל ידי כך כביכול אומר הקב"ה: **אני חומה לאומה שזכרת את מצותי**. וכל זה כנגד **יעים**, אל תקרא יעים אלא **יאים**, שבכך יאים הם מעשיהם של בני ישראל שגורפים מן המזבח את הדשן, ומנקים עצמם לקרבנות החדשים שיעלו לריח ניחוח לה'. ועל

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

פי הדברים האלה יובנו דברי האבן
עזרא בפרשתנו: ואלה הדברים הם
כבוד אלקים. והיודע סוד נשמתו
ומתכונת גופו יוכל לדעת דברי עולם
העליון. כי האדם כדמות עולם קטן.
והוא היה סוף בריאתו בארץ וסימן
לדבר בגדול החל ובקטן כלה. עי"ש
באורך.

ואשר על כן נכתב הכיור בסוף
פרשת כי תשא שיוכלו המים לכבות
את הבעירה של יצר הרע כפי שעשו
במעשה העגל. ויהיו חותמים את חיי
הקדושה שהכל הולך אחר החיתום.

ועוד יש לומר שהכיור הוא כנגד
בעלי תשובה הרוחצים עצמם מלכלוך
עבירותיהם. ובזה יובן אמרו שירחצו
את ידיהם ואת רגליהם, ככהנים
בבית המקדש בעת עבודתם. את ידיהם
מעבירות שעשו, ואת רגליהם קרי ביה
את **הַרְגְּלֵיהֶם**. כמובא בספרי המוסר
שההרגל על כל דבר שלטון.

ויעש את הפיור נחשת ואת כנו
נחשת במראת הצבאת אשר צבאו
פתח אהל מועד. (לה,ח).

ואת הכיור ואת כנו.

יש ליתן טעם מדוע הזכיר הכתוב
תמיד את הכיור לחוד ואת כנו לחוד,
ושניהם תמיד יחד.

ועוד יש ליתן טעם מדוע יזכיר את
הכיור בסוף מעשה המשכן.

ולעומקו של מקרא יש לומר כי
תכלית המשכן היא השראת השכינה
בו. ועל זה ירמוז הכיור, שתכלית כנו
היא הכיור המחזיק את המים שהם
משולים לתורה ולהשראת השכינה.
וכן תכלית האדם, להשרות בגופו
השכינה הקדושה. ושניהם יחד וכל
אחד לחוד. שרק על ידי שישקה עצמו
במי תורה ישאר גופו עם תכלית
רוחנית. וכל חייו יהיו בהכנה
לרוחניות. וכנו נפרד מכיורו כדי לדעת
שבקל יכול הוא להיפרד ח"ו מן
הדבקות, ובקל יכול הוא תמיד להיות
דבק במים של תורה.

וזוה ירמוז בשם כנו, שיכין עצמו
כל חייו להיות מחובר יחד עם המים
שבכיור. והכיור הוא מלשון ציור
וכיור, שהציור הרוחני של נשמתו
היה על ידי מי תורה מקודשים ועל

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

פתח אוהל מועד, יהפכו למראות הצובאות ב"אלף", כנגד אלופו של עולם, שבהם משתקף באספקלריה מאירה אלקים חיים עם תשובתו, ויהיו מליצים יושר עליו לפני ה' אשר פתח אוהל מועד.

וַיַּעַשׂ אֶת-הַחֹצֵר (לח,ט').

יש לשאול, מה הוא שכתוב **וַיַּעַשׂ אֶת-הַחֹצֵר**. והרי החצר היא קרקע עולם, שהקב"ה עשאה בששת ימי בראשית. והיה צריך לומר תחת זאת ויעש גבולות החצר. ומאי **וַיַּעַשׂ אֶת-הַחֹצֵר**.

ועל דרך הרמז יש לומר, שתרמוז החצר כפי שתקנו לומר ב"מודים דרבנן" ותאסוף גלויותינו **לחצרות קדשך**, שם יתקבצו הנידחים מקצה השמים, **לחזור בתשובה שלימה** לעולמו של הקב"ה לקיים בהם "בחצרות אלקינו יפריחו". ועשייה זו של החצר הרוחנית היא עשייתו של השב אל ה' בכל לבו. וכה תִּדְרֹשׁ:

לִפְתָּח נִגְבַּת תִּימָנָה. שתהיה תחילת יציאתו לדרום, כדאמרו הרוצה להחכים ידרים.

שתהיה טהרתו של האדם בכל המראות אשר התראה בהם לעבירה, ואשר צבאו פתח אהל מועד לעמוד על נפשו, בזה גופא תהיה טהרתו כאשר יראה לנגד עיניו תשובתו. כעין **חטאתי נגדי תמיד**. ובזה יעמדו לו כל חובותיו לזכויות כצבאי צבאות לשמרו מכל רע.

ויהיה כיור בתוספת ע' פנים לתורה בגימטריה **ערך י"ו**. כערך חיבורו לקב"ה שנרמז באותיות י"ו.

ולעומת זאת יתרחק מן הכיעור ומן הדומה לכיעור, שאם אין בו ע' פנים לתורה הרי ע' פנים לדברי הבאי והוא הכיעור במקום כיור.

והתיקון לכיעור הוא שיוציא את ה"ע" מהכיעור וייהפך הכיעור לכיור. ומה הוא ה"ע" שבכיעור, היא העבירה שבאה לו על ידי עין-הרע. ויוציא את העין הרע מהכיעור ויהפך לכיור רחצה לטהרה. ומה שהיה מוכן לעבירה יהפך לכנוי, להיות מוכן לו לבוא לפני האלקים. ועל ידי כך כל המראות הצבועות בעין שראתה בעבירות ואשר באו להתלונן עליו

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

וּלְפָאֵת צִפּוֹן, שהרוצה להעשיר יצפין, **מָאָה בָּאֵמָה**. שמצפון תבוא פרנסתו, כאשר יתמיד לברך **מָאָה** ברכות בכל יום ובוזו ימליך עליו את הקב"ה **מָאָה** פעמים ביום **כשיאמר מָאָה** פעמים ברוך אלקינו מלך העולם. **נוטריקון בָּאֵמָה**. זה שנאמר **מָאָה בָּאֵמָה**. ועל דרך הצח הוא **נוטריקון: בָּא אלקינו מלך העולם**.

וּלְפָאֵת-יָם וּלְפָאֵת קַדְמָה מִזְרְחָה **חֲמִשִּׁים אָמָה** ירמוז הכתוב לקבלת שפע קדושת השבת, הבאה מן המערב שנאמר **וּלְפָאֵת-יָם** ולהמשכתה בשחרית **וּלְפָאֵת קַדְמָה מִזְרְחָה** וממנה לכל ימות השבוע, להיות שואפים ל**חֲמִשִּׁים** שערי בינה, להיות נושא עול התורה על שתי כתפיו לזכרון, לזה הזכיר **אֶל-הַפֶּתַח וּלְפָתַח הַשְּׁנַיִת** ולהיות ראשו מצפה לחשק הבורא ולכסוף אליו תדיר, לזה אמר **וְצִפּוֹי רִאשֵׁיהֶם וְחֲשָׁקֵיהֶם כֶּסֶף** ובוזו יתקע אהבתו ויראתו לבוראו **כיתדות**, **והשכינה** הק' **תסובבנו** תמיד כאדם הנחוש בדעתו לעזור לאוהבו. לזה אמר **וְכָל-הַיָּתִדֹת לַמִּשְׁכָּן וְלַחֲצֵר סָבִיב נְחֹשֶׁת**.

~~~~~

קִלְעֵי הַחֲצֵר שֵׁשׁ מִשְׁזָר לכל מקום שיקלע יהיה **שֵׁשׁ** ושמה להיות חלק מהשגחת השם בעולמו, וזה כוונתו מושזר. מושזר בהשגחת השם וביראתו.

וַעֲזוּד יֵשׁ לומר שֵׁשׁ מִשְׁזָר, מתי הוא יהיה **שֵׁשׁ** משעה **שיהיה זָר** ליצרו הרע ולא יתחשב בו כלל, אז יהיה שש ושמה כל הימים.

מָאָה בָּאֵמָה ירמוז למה שדרש ר' מאיר [מנחות מג:] תניא היה רבי מאיר אומר חייב אדם לברך **מָאָה ברכות בכל יום** שנאמר {דברים י-יב} **ועתה ישראל מֶה ה' אלהיך שואל מעמך, כִּי אִם לִירָאָה וגו'.** אל תקרי מה אלא מאה. **מָאָה ברכות הוא שואל מעמך.**

וכן יידרש לעומקו של מקרא: **מָאָה ברכות בא על ידי מֶה** שה' שואל מעמך. והיינו **מָאָה בָּאֵמָה**. וכדלקמן.

וְנֵי הָעַמֻּדִים וְחֲשָׁקֵיהֶם כֶּסֶף. ירמוז לתפילה: ה"נוי" שצועק בתפילה העמידה, יהיה **בחשק** הבורא וכיסופים אליו יתברך.

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

פרשת פרה

בשבת שלפני שבת החודש קוראים למפטיר בפרשת פרה שבפרשת חקת מתחילת הפרשה עד "תטמא עד הערב" "ספר במדבר, פרק י"ט, פסוקים א'-כ"ב ונתבארה שם ב"לעומקו של מקרא".

פסוקי פרשת פרה לקריאה במפטיר במדבר פרק-יט א-כב

{א} וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן לאמר: {ב} זאת תקח התורה אשר-צוה יהוה לאמר דבר | אל-בני ישראל ויקחו אליה פרה אדמה תמימה אשר אין-בה מום אשר לא-עלה עליה על: {ג} ונתתם אתה אל-אלעזר הכהן והוציא אתה אל-מחוז למחנה ושחט אתה לפניו: {ד} ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה אל-נכח פני אהל-מועד מדמה שבע פעמים: {ה} ושחף את-הפרה לעיניו את-ענה ואת-בשרה ואת-דמה על-פרשה ישרף: {ו} ולקח הפלון עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל-תוך שרפת הפרה: {ז} וכבס בגדיו הפלון ונתן בשרו במים ואחר יבא אל-המחנה וטמא הפלון עד-הערב: {ח} והשחף אתה וכבס בגדיו במים ונתן בשרו במים

וטמא עד-הערב: {ט} ואסף | איש טהור את אפר הפרה והגנים מחוץ למחנה במקום טהור והיתה לעזת בני-ישראל למשמרת למי נדה חטאת הוא: {י} וכבס האסף את-אפר הפרה את-בגדיו וטמא עד-הערב והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם לחקת עולם: {יא} הנגע במת לכל-נפש אדם וטמא שבעת ימים: {יב} הוא יתחטא-כו וביום השלישי וביום השביעי יטהר ואם-לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא יטהר: {יג} כל-הנגע במת בנפש האדם אשר-ימות ולא יתחטא את-משכן יהוה טמא ונכרתה הנפש שהוא מישראל פי מי נדה לא-זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו: {יד} זאת התורה אדם כי-ימות באהל כל-הבא אל-האהל וכל-אשר באהל יטמא שבעת ימים: {טו} וכל פלי פתוח אשר אין-צמיד פתיל עליו טמא הוא: {טז} וכל אשר-יגע על-פני השדה בחלל-הרוב או במת או-בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים: {יז} ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל-כלי: {יח} שני ולקח אזוב וטבל במים איש טהור והזה על-האהל ועל-כל-הכלים ועל-הנפשות אשר היו-שם ועל-הנגע בעצם או בחלל או במת או בקבר: {יט} והזה הטהר על-הטמא

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

וגזרות חוקותיו אף בדברים שיש לשטן ולעכו"ם להשיב עליהם ולומר מה צורך במצוה זו. עכ"ל.

ותגדל הקושיה, שהרי במסכת יומא סז: בשם תנא דבי ר' ישמעאל מובאות מצוות **אחרות** שנקראות **חוקה** ושהשטן הוא יצר הרע משיב עליהן ואין לך רשות להרהר בהן, **ומצות פרה אדומה לא נמצאת** ביניהן. ואלו הן: אכילת חזיר ולבישת שעטנז וחליצת יבמה וטהרת מצורע ושעיר המשתלח. וכן מובא שם: ושמו תאמר מעשה תוהו הם ת"ל {ויקרא יח-ל} אני ה' אני ה' חקקתיו ואין לך רשות להרהר בהן. ומדוע לא החשיב תנא דבי ר' ישמעאל את מצות פרה אדומה ביניהן.

ולעומקו של מקרא ובשימת לב יש לחלק בין המצוות שאי אתה רשאי להרהר בהן, ובין המצוות שאי אתה רשאי להרהר אחריהן.

המצוות שאי אתה רשאי להרהר בהן הכוונה **בטעמן**, כגון שעטנז ושעיר המשתלח וכל אלו שנזכרו בברייתא הנ"ל.

ביום השלישי וביום השביעי וחסאז ביום השביעי וכבס בגדיו ורתץ במים וטהר בערב: {כ} ואיש אשר-טמא ולא יתחטא ונקרטה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את-מקדש יהוה טמא מי נדה לא-זרק עליו טמא הוא: {כא} והיתה להם לזקת עולם ומזה מי-הנדה יכבס בגדיו והנלע במי הנדה יטמא עד-הערב: {כב} וכל אשר-יגע-בו הטמא יטמא והנפש הנצעת תטמא עד-הערב: (פ)

לעניין גזירת התורה

זאת תקת התורה (יט,ב') תרגם אונקלוס: **דא גזירת אורייתא**. ומפרש רש"י: לפי שהשטן ואומות העולם מונין [מצערין] את ישראל, לומר, **מה המצוה הזאת** ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה **חוקה**, גזרה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה.

ויש לשאול במה שונה מצות פרה משאר המצוות, **שכולן, כל המצוות**, אינן אלא גזירות. כמובא במסכת ברכות [לג:]: שלא יעשה מצותיו רחמים כי אינם אלא גזירות. **ופירש רש"י** [שם] והוא לא לרחמים עשה אלא להטיל על ישראל **חקי גזרותיו** להודיע שהם עבדיו ושומרי **מצותיו**

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

הָדָם אֲשֶׁר שָׁפְכוּ עַל הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם
טְמְאוּהָ: {יט} וְנָפִיץ אֹתָם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ
בְּאֲרָצוֹת בְּדֶרֶכָם וּכְעִלּוּלֹתָם שְׁפָטִים:
{כ} וַיָּבֹאוּ אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁם
וַיַּחְלְלוּ אֶת שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאֹמֶר לָהֶם עַם
יְהוָה אֱלֹהֵי וּמֵאֲרָצוֹ יָצְאוּ: {כא} וְאֶחָד מֵעַם
עַל שֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר חָלְלוּהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאוּ שָׁמָּה: {פ}
{כב} לָכֵן אָמַר לְבֵית יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי אֱלֹהִים לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית
יִשְׂרָאֵל כִּי אִם לְשֵׁם קְדֹשִׁי אֲשֶׁר
חָלַלְתֶּם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר בָּאתֶם שָׁם:
{כג} וְקִדְשְׁתִּי אֶת שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל
בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חָלַלְתֶּם בְּתוֹכָם וַיָּדְעוּ
הַגּוֹיִם כִּי אֲנִי יְהוָה נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים
בְּהַקְדֹּשִׁי בְּכֶם לְעִינֵיהֶם: {כד} וְלִקְחֹתִי
אֶתְכֶם מִן הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל
הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֶדְמַתְכֶם:
{כה} וְזִרְקֹתִי עָלֵיכֶם מִיָּם טְהוֹרִים
וּטְהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל
גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם: {כו} וּנְתַתִּי
לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֵּן
בְּקִרְבְּכֶם וְהִסֵּרְתִּי אֶת לֵב הָאֱבֹן
מִבְּשָׁרְכֶם וּנְתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:
{כז} וְנָתַתִּי רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעִשִּׂיתִי
אֵת אֲשֶׁר בְּחֻקֵּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ
וְעִשִּׂיתֶם: {כח} וּשְׁבַתְכֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר
נָתַתִּי לְאַבְתֵּיכֶם וְהֵייתֶם לִי לְעָם וְאֲנִי
אֶהְיֶה לָכֶם לֵאלֹהִים: {כט} וְהוֹשַׁעְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּקְרָאתִי אֶל

והמצוה שאי אתה רשאי להרהר
אחריה הכוונה לפקפק בה, היא פרה
אדומה. שהרי מצות **פרה אדומה** אתה
כן רשאי להרהר בה **ובטעמה**, שטעמה
ברור ומפורש אמנם על דרך הדרש,
כפי שהביא רש"י בפירושו [במדבר
יט,ב'] שהיא **באה לכפר על עוון
העגל**.

אלא שאי אתה רשאי להרהר אחריה
ולפקפק בה, לומר ח"ו שכביכול נראית
כסותרת את עצמה **שמטהרת את
הטמאים ומטמאה את הטהורים**.

אלא לידע כי גזירה היא מלפניו, וזה
שתרגם אונקלוס **דא גזירת
אורייתא**.

הפטרת פרשת פרה

פסוקי ההפטרה

יחזקאל לו, טז-לח (ספרדים): יחזקאל
לו, טז-לו)

{טז} וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:
{יז} בֶּן אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל
אֲדָמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדֶרֶכָם
וּבְעִלּוּלֹתָם כְּטִמְאַת הַנֹּדֶד הֵיטָה וְרַכָּם
לִפְנֵי: {יח} וְאֲשַׁפֹּךְ חֲמָתִי עָלֵיהֶם עַל

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

בביאור ההפטרה שייכותה לפרשת פרה

בברייתא במסכת מגילה [ל. מובא:
בשלישית פרה אדומה (במדבר י"ט),
ומפטירין "וזרקתי עליכם" (יחזקאל
ל"ו, כה).

וכוונת הברייתא לומר שבשבת
השלישית מבין ארבע השבתות
שמפטירין בפרשות המיוחדות לקראת
חג הפסח, מפטירין בפרשת פרה
אדומה, כדי להזהיר לבני ישראל
להטהר לפני הרגל. ואשר על כן קבעו
להפטרתה נבואה הדומה לה ביחזקאל
ל"ו.

אלא שבשימת לב, בעוד שפרשת
פרה אדומה הציווי הוא על **טהרת
הגוף** על ידי **מִנְה מִי-הַנִּדָּה** שהוא
בשר ודם, הנביא בהפטרה לעומת
זאת מדבר על **טהרה רוחנית בידי
הקב"ה: וזרקתי עליכם מים טהורים
וטִהַרְתֶּם מִכָּל טִמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל
גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם:**

ובזה נראה ההקשר לעין כל, כפי
שמובא בפרשת פרה עצמה הביטוי של
"זריקת מי טהרה": [במדבר יט, יג] כִּי
מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טִמָּא יִהְיֶה עוֹד
טִמְאָתוֹ בּוֹ: כן בהפטרה אומר הנביא:

הִדְגֹן וְהָרִבִּיתִי אֹתוֹ וְלֹא אָתֹן עָלֵיכֶם
רָעַב: {ל} וְהָרִבִּיתִי אֶת פְּרִי הָעֵץ
וּתְנוּבַת הַשָּׂדֶה לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ
עוֹד חֶרֶפַת רָעַב בְּגוֹיִם: {לא} וְזָכַרְתֶּם
אֶת דְּרָכֵיכֶם הָרָעִים וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר
לֹא טוֹבִים וּנְקֻטָּתְכֶם בְּפִנְיֶיכֶם עַל
עוֹנֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם: {לב} לֹא
לְמַעַנְכֶם אֲנִי עוֹשֶׂה נֶאֱמַר אֲדֹנִי אֱלֹהִים
יִנְדַּע לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִפְלֹמוּ מִדְּרָכֵיכֶם בֵּית
יִשְׂרָאֵל: {ס} {לג} כֹּה אָמַר אֲדֹנִי
אֱלֹהִים בְּיוֹם טִהַרְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל
עוֹנֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת הָעָרִים וְנִבְנוּ
הַחֲרֻבוֹת: {לד} וְהָאֶרֶץ הַנִּשְׁמָה תִּעֲבֹד
תַּסַּח אֲשֶׁר הָיְתָה שְׂמָמָה לְעֵינֵי כָל
עוֹבֵר: {לה} וְאָמְרוּ הָאֶרֶץ הַלְלוּ
הַנִּשְׁמָה הָיְתָה כֵּן עַד וְהָעָרִים הַחֲרֻבוֹת
וְהַנִּשְׁמָוֹת וְהַנִּהְרָסוֹת בְּצוּרוֹת יִשְׁבּוּ:
{לו} וְיִנְדְּעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאָרוּ
סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי
הַנִּהְרָסוֹת נִטְעַמְתִּי הַנִּשְׁמָה אֲנִי יְהוָה
דִּבַּרְתִּי וַעֲשִׂיתִי:

{ס} {לז} כֹּה אָמַר אֲדֹנִי אֱלֹהִים עוֹד
זֹאת אֲדַרְשׁ לְבֵית יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם
אֲרָבָה אִתָּם כְּצֹאן אֲדָם: {לח} כְּצֹאן
קִדְשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ כֵּן
תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרֻבוֹת מְלֹאוֹת צֹאן
אֲדָם וְיִנְדְּעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה:

לעומקו של מקרא ויקהל-פרה

והוא הדין בהמשכה של ההשפעה
מלמעלה למטה. וכפי שמבואר
בהפטרה.

שכאשר יקיימו את מצוות התורה
שנאמר בה חקת התורה, מעלה עליהם
הכתוב כאלו קיימו חקת הפרה אשר
צוה ה'.

והוא כעין מה שדרשו חז"ל במסכת
ברכות [ברכות טז. ותוס' שם] על
סמיכות הפסוקים מה-טבו אהליך
יעקב בנחלים נטיו וגו'. [במדבר כד,
ה'ו'] מדוע נסמכו נחלים לאהלים
לומר לך מה נחלים מעלין את האדם
מטומאה לטהרה, אף אהלים של
תורה מעלין את האדם מכף חובה לכף
זכות.

והיא הטהרה הנרצית לפני חג הפסח,
טהרה שתבוא עמה טהרה רוחנית
לפני ה', כפי הבטחת הנביא: ונתתי
לכם לב חדש ורית חדשה אמן
בקרבתכם ואת ריחתי אמן בקרבכם
בב"א.

^^^

[פסוק כה'] ונתקתי עליכם מים
טהורים.

אלא שבהפטרה מכוונים הדברים
לטהרה רוחנית של מעשה התשובה.

ויש ליתן טעם לכך שחז"ל ראו
להסמיך טהרה רוחנית לטהרה הגוף.

ולעומקו של מקרא יש לומר שלמדו
לעשות כן מתוך פסוקי התורה עצמה,
שכן התורה עצמה קראה לטהרת מי
הנדה של אפר הפרה חקת הטהרה ולא
חקת הפרה או חקת הטהרה.

וכפי שהטעימנו בזה האור החיים
הק' צוף דבש אמרי אל, כלשונו:
וסיכום דבריו שעל ידי קבלת התורה
נבדלנו מן העמים, ונעשינו חטיבה של
קדושה עליונה לגבי טומאה וטהרה,
מה שאין כן אצל אומות העולם שאין
מטמאין באהל, כי אין אצלם ענין של
קבלת התורה.

ובדרך רמז הוסיף שאם יקיימו מצוה זו
של חקת הטהרה, מעלה עליהם הכתוב
כאלו קיימו חקת התורה אשר צוה ה'.

ולעומקו של מקרא נאמר שהוא כעין
המשכה של ההשפעה מלמטה
למעלה. מחקת הפרה לחקת התורה.

בכל ענייני החוברת ניתן לפנות אל: 052-7675895
גור-אריה צור מודיעין עילית
להצטרפות לתפוצת מייל: leshem895@gmail.com

